

Portuqaliya Respublikasının Prezidenti Zati-aliləri cənab Marselu Rebelu di Souzaya

Hörmətli cənab Prezident,
Ölkənin milli bayramı - Portuqaliya Günü münasibətə Sizi ve bütün xalqınızı öz adımdan ve Azərbaycan xalqı adından ürkəndən tebrük edirəm.

İnənəram ki, ölkələrimiz arasında dostluq və eməkdaşlıq münasibətləri xalqlarımızın mənafələrinə uyğun olaraq daim inkişaf edəcək və genişləndəcəkdir.

Belə bir elamətdər gündə Size möhkəm cansaqlığı, işlərinizdə uğurlar, dəst Portuqaliya xalqına əmin-amanlıq və fıravənlər arzulayıram.

Hörmətli,

İlham ƏLİYEV,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti.

Bakı şəhəri, 7 iyun 2019-cu il.

"Bakı Ürək Günləri" VI beynəlxalq konqresinin və Avrasiya Ürək-Damar Cərrahları Cəmiyyətinin XV konfransının iştirakçılara

Hörmətli kongres və konfrans iştirakçıları!

Sizi - Azərbaycan kardiololoqlarını, kardioçerrahlarını və müxtəlif ölkələrden respublikamızın paytaxtına gelmiş alimləri səmimi salamlayırlar, konqresin işinə uğurlar və insanlarla sağlamlığı namine nəcib fealiyyətinizdə her birinə yeni nüvəyətər arzu edirəm.

Kardiologiya və ürək-damar cərrahiyəsinin inkişafında özünəməxsus mövqeyi ilə seçilmiş enənəvi Bakı Kongresi bu gün tabebətin yeni müalicə üsulları və texnologiyalarının Azərbaycanda tətbiqinə layıqlı təhfələr vermekdədir. Dünyanın mötəbər tibb mərkəzlərini təmsil edən tanınmış kardioloq alim və cərrahların iştirakı ürək-damar xəstəliklərinin müalicəsinə dair son elmi nüvəyətərin müzakirə ediləcəyi konqresin yüksək nüfuzunun göstəricisidir. Gənc mütəxəssislər üçün təcrübə məşqələlərinin keçirilməsi isə onun elmi-praktik əhəmiyyətini xüsusiət artırmışdır.

Avrasiya Ürək-Damar Cərrahları Cəmiyyətinin XV konfransı ilə birgə təşkil edilən hazırlı kongresin xalqımızın ümumiyyətli lideri Heydər Əliyevin xatirəsinə həsr olunmasının rəmzi mənası vardır. Heydər Əliyev ölkəmizdə şəhəriyə sistemini davamlı təkmiləşdirilməsi üçün kifayət qədər geniş imkanlar yaratmışdır. Sonrakı dövr erzində Azərbaycan şəhəriyə sistemini inkişafı, həmçinin kardiologiyasının dünya standartları seviyəsinə yüksəldilməsi istiqamətində xeyli işlər görülmüşdür. Dünyanın məşhur kardioloji mərkəzlərində aparılan mürekkeb əməliyyatların hazırda ölkəmizdə yenidən nəsil kardioloqlar tərəfindən müvəffəqiyyətələrə təqdim ediləcək.

Ümirdəm kardiyoloqların və ürək-damar cərrahiyəsinin aktual məsələlərinin qabaqcıl mütəxəssislərin iştirakı ilə etraflı müzakirəsər həkimlərimiz xarici əlaqələrinə daha da möhkəmləndirəcək, beynəlxalq təcrübədən qarşılıqlı faydalanaqla bütövlük tibb elminin inkişafına xidmət edəcəkdir.

Ən xoş arzularla,

İlham ƏLİYEV,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti.

Bakı şəhəri, 7 iyun 2019-cu il.

Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Mənzil Məcəlləsində və Azərbaycan Respublikasının Gömrük Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

əvəz edilsin:

1.2. 91.3.3-cü, 91.3.5-ci və 111.3.4-cü maddələrdə "mühəsibat uçtuq haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilmişdir; barədə" Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 4 may tarixli 1140-VQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar qəra-

ra alır:

Maddə 1. Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Təpəlusu, 2000, N 4 (I kitab), maddə 250, N 5, maddə 323; 2002, N 12, maddə 709; 2003, N 8, maddə 420; 2004, N 3, maddə 123, N 5, maddə 318, N 6, maddə 415, N 10, maddə 761, N 11, maddə 901; 2005, N 2, maddə 61, N 6, maddə 466, N 8, maddələr 684, 692, 693, N 11, maddə 996, N 12, maddə 1085; 2006, N 2, maddə 68, N 3, maddə 225, N 5, maddə 387, N 6, maddə 478, N 8, maddə 657, N 12, maddə 1005; 2007, N 2, maddə 80, N 6, maddə 560, N 8, maddə 745, N 10, maddə 937, N 11, maddə 1053, N 12, maddələr 1215, 1219; 2008, N 3, maddə 145, N 6, maddə 456, N 7, maddə 602, N 12, maddə 1049; 2009, N 2, maddə 47, N 5, maddə 295, N 6, maddə 404, N 7, maddə 517; 2010, N 2, maddə 75, N 3, maddə 171, N 4, maddələr 265, 266, 276; 2011, N 2, maddə 71, N 8, maddə 586, N 8, maddə 750, N 12, maddələr 1073, 1102; 2012, N 1, maddə 5, N 5, maddə 403, N 6, maddə 498; 2013, N 1, maddə 15, N 6, maddə 620, N 11, maddə 1280, N 12, maddələr 1469, 1478; 2014, N 2, maddə 96, N 7, maddə 768; 2015, N 3, maddə 254, N 5, maddə 512, N 7, maddə 814, N 10, maddə 1093; 2016, N 1, maddə 26, N 2 (I kitab), maddələr 186, 204, N 3, maddə 401, N 4, maddələr 640, 646, N 6, maddə 1005, N 7, maddə 1248, N 12, maddələr 1998, 2018; 2017, N 2, maddələr 151, 153, N 4, maddə 524, N 5, maddələr 703, 735, N 6, maddə 1035, N 11, maddə 1953, N 1 (I kitab), maddələr 2210, 2234; 2018, N 2, maddə 142, N 4, maddə 650, N 5, maddələr 845, 851, N 11, maddə 2212, N 12 (I kitab), maddələr 2467, 2518, 2526, 2533; 2019, N 1, maddələr 23, 50) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1.1. 90.5-ci maddənin ikinci cümləsində "mühəsibat hesabatının" sözü "maliyyə hesabatlarının" sözü ilə evez edilsin:

1.2. 90.5-ci maddənin ikinci cümləsində "mühəsibat hesabatının" sözü "maliyyə hesabatlarının" sözü ilə evez edilsin:

1.3. 91.4-cü maddənin birinci cümləsine "cəmiyyət" sözündən sonra "(mikro və kiçik sahibkarlıq subyektləri istisna olmaqla)" sözü ilə evez edilsin və həmin maddənin birinci və ikinci cümlələrində "hesabatının" sözü "hesabatın" sözü ilə evez edilsin:

1.4. 99.2-ci maddədə "mühəsibat balansını" sözü "maliyyə hesabatlarını" (mikro və kiçik sahibkarlıq subyektləri istisna olmaqla)" sözü ilə evez edilsin;

1.5. 106.1.3.2-ci maddədə və 112.1-ci maddənin üçüncü cümləsində "mühəsibat balansı" sözü "maliyyə hesabatın" sözü ilə evez edilsin;

1.6. 107.1.4-cü maddədə "mühəsibat balanslarını, mənfeət və zərər hesablarını" sözü "maliyyə hesabatlarını" sözü ilə evez edilsin;

1.7. 107.6-ci maddənin birinci cümləsində "hesabatının" sözü "hesabatlarının" sözü ilə evez edilsin:

1.8. 107.1.4-cü maddədə "mühəsibat balanslarını, mənfeət və zərər hesablarını" sözü "maliyyə hesabatlarını" sözü ilə evez edilsin;

1.9. 107.6-ci maddənin ikinci cümləsində "hesabatının" sözü "hesabatlarının" sözü ilə evez edilsin;

1.10. 107.6-ci maddədə "mühəsibat" sözü "maliyyə" sözü ilə evez edilsin;

1.11. 107.6-ci maddədə "mühəsibat" sözü "maliyyə" sözü ilə evez edilsin;

1.12. 107.6-ci maddədə "mühəsibat" sözü "maliyyə" sözü ilə evez edilsin;

1.13. 107.6-ci maddədə "mühəsibat" sözü "maliyyə" sözü ilə evez edilsin;

1.14. 107.6-ci maddədə "mühəsibat" sözü "maliyyə" sözü ilə evez edilsin;

1.15. 107.6-ci maddədə "mühəsibat" sözü "maliyyə" sözü ilə evez edilsin;

1.16. 107.6-ci maddədə "mühəsibat" sözü "maliyyə" sözü ilə evez edilsin;

1.17. 107.6-ci maddədə "mühəsibat" sözü "maliyyə" sözü ilə evez edilsin;

1.18. 107.6-ci maddədə "mühəsibat" sözü "maliyyə" sözü ilə evez edilsin;

1.19. 107.6-ci maddədə "mühəsibat" sözü "maliyyə" sözü ilə evez edilsin;

1.20. 107.6-ci maddədə "mühəsibat" sözü "maliyyə" sözü ilə evez edilsin;

1.21. 107.6-ci maddədə "mühəsibat" sözü "maliyyə" sözü ilə evez edilsin;

1.22. 107.6-ci maddədə "mühəsibat" sözü "maliyyə" sözü ilə evez edilsin;

1.23. 107.6-ci maddədə "mühəsibat" sözü "maliyyə" sözü ilə evez edilsin;

1.24. 107.6-ci maddədə "mühəsibat" sözü "maliyyə" sözü ilə evez edilsin;

1.25. 107.6-ci maddədə "mühəsibat" sözü "maliyyə" sözü ilə evez edilsin;

1.26. 107.6-ci maddədə "mühəsibat" sözü "maliyyə" sözü ilə evez edilsin;

1.27. 107.6-ci maddədə "mühəsibat" sözü "maliyyə" sözü ilə evez edilsin;

1.28. 107.6-ci maddədə "mühəsibat" sözü "maliyyə" sözü ilə evez edilsin;

1.29. 107.6-ci maddədə "mühəsibat" sözü "maliyyə" sözü ilə evez edilsin;

1.30. 107.6-ci maddədə "mühəsibat" sözü "maliyyə" sözü ilə evez edilsin;

1.31. 107.6-ci maddədə "mühəsibat" sözü "maliyyə" sözü ilə evez edilsin;

1.32. 107.6-ci maddədə "mühəsibat" sözü "maliyyə" sözü ilə evez edilsin;

1.33. 107.6-ci maddədə "mühəsibat" sözü "maliyyə" sözü ilə evez edilsin;

1.34. 107.6-ci maddədə "mühəsibat" sözü "maliyyə" sözü ilə evez edilsin;

1.35. 107.6-ci maddədə "mühəsibat" sözü "maliyyə" sözü ilə evez edilsin;

1.36. 107.6-ci maddədə "mühəsibat" sözü "maliyyə" sözü ilə evez edilsin;

1.37. 107.6-ci maddədə "mühəsibat" sözü "maliyyə" sözü ilə evez edilsin;

1.38. 107.6-ci maddədə "mühəsibat" sözü "maliyyə" sözü ilə evez edilsin;

1.39. 107.6-ci maddədə "mühəsibat" sözü "maliyyə" sözü ilə evez edilsin;

1.40. 107.6-ci maddədə "mühəsibat" sözü "maliyyə" sözü ilə evez edilsin;

1.41. 107.6-ci maddədə "mühəsibat" sözü "maliyyə" sözü ilə evez edilsin;

1.42. 107.6-ci maddədə "mühəsibat" sözü "maliyyə" sözü ilə evez edilsin;

1.43. 107.6-ci maddədə "mühəsibat" sözü "maliyyə" sözü ilə evez edilsin;

1.44. 107.6-ci maddədə "mühəsibat" sözü "maliyyə" sözü ilə evez edilsin;

1.45. 107.6-ci maddədə "mühəsibat" sözü "maliyyə" sözü ilə evez edilsin;

1.46. 107.6-ci maddədə "mühəsibat" sözü "maliyyə" sözü ilə evez edilsin;

1.47. 107.

Müasir cəmiyyətin sosial-mədəni inkişafında arxivlərin rolü

Dövlət idarəciliyində zəngin təcrübəsi və siyasi uzaqqö-rənliyi ilə müstəqil Azərbaycan dövlətinin uğurlu inkişaf strategiyasını müəyyən edən ulu öndər Heydər Əliyev xalqımızın milli-mənəvi sərvəti olan mədəni irlərin, tarixi yaddaşın qorunmasında arxivlərin rolunu və əhəmiyyətini yüksək qiymətləndirmiş, onu dövlət idarəetmə sisteminin mühüm elementi hesab etmişdir. Həqiqətən də, bir xalqın kökünü, onun qurduğu dövlətin keçmişini, bu gününü və gələcəyini yalnız arxivlərdə görmək, öyrənmək və tədqiq etmək mümkündür. Keçmişlə bu gün arasında həyatı bir körpü qurmaq, dövlətin keçmişindən gələcəyinə uzanan davamlılığını eks etdirmək, millətin varlığını hafizələrdə yaşatmaq kimi şərəfli missiyanın daşıyıcısı olan arxivlərin fəaliyyətinin düzgün təşkili və dəyərləndirilməsi tarixin bütün mərhələlərində dövrün tələbi olmuşdur. Arxivsiz tarix, tarixsiz elm, elmsiz inkişaf və tərəqqi yoxdur.

Arxiv tarixi keçmişimizlə bağlı həqiqətlərin öyrənilməsi və düzgün elmi nəticələrin əldə edilməsi üçün vacib olan qiymətli sənədlərin saxlandığı xəzinə, elmi-tarixi tədqiqatlar üçün mənbəşünaslıq bazası təşkil edən qiymətli mənbədir. Arxiv həm də hakimiyətin gücünü təşkil edən bir təşkilat olmaqla, dövlətin və fərdlərin qanuni haqlarının, millətlərarası münasibətlərin qorunmasına və inkişafına xidmət edən orqanıdır. Arxivlər sosial, individual, kollektiv fəaliyyət sahələrində yaddaş üçün vacib əhəmiyyət daşıyır. Bu əhəmiyyət həm də arxivlərin sosial proseslərə təsir etmək imkanları ilə izah olunur. Şübhəsiz, arxivin sosial həyatdakı rolu onun hansı tarixi dövrdə və yaxud hansı cəmiyyətdə (totalitar və yaxud demokratik) mövcudluğundan asılı olaraq dəyişə bilir. Müasir dünyada tarixi keçmişlə bağlı və retrospektiv sənəd materiallarının toplanılıb saxlandığı institusional qurum kimi qəbul edilən arxivlərə əvvəller yalnız müxtəlif hüquqi sənədlərin mühafizə olunduğu məkan kimi baxılmışdır. Əminliklə deyə bilərik ki, cəmiyyətin tərəqqisinə paralel olaraq, xüsusilə sosial fəaliyyətdə informasiya-kommunikasiya vəsiti lərindən geniş istifadə imkanları arxivlərin fəaliyyət mexanizminə və mahiyyətinə müsbət təsir edəcəkdir. Arxivlərin yaranması tarixinə nəzər saldıqda görürük ki, onların yaranması yazı mədəniyyətinə malik ilk dövlətlərin yaranma tarixləri ilə eyni vaxta təsadüf edir. Yəni arxivlər institusional qurum olaraq, ilk dövrlərdə hakim təbəqənin hökmranlığının gücləndirilməsi aləti kimi yaranmış, onların imtiyaz və hüquqlarının xüliyəşiniməsindən asır olaraq bu günümüz və gələcəyimiz müyyən olunur. Çünkü insanın özünüdəki onun tarixi yaddaşının mənimsənilməsi ilə bağlıdır. Tarixi yaddaşın mənimsənilməsi isə insanın obyektiv həqiqətləri dərk etməsinə və özünün inkişafına xidmət edir. Tarixi yaddaşın qorunduğu məkan isə arxivdir.

Arxiv sisteminin sosial idarəetmədə aktiv iştirak edən dövlət strukturu olaraq cəmiyyətdəki rolu və əhəmiyyət məsələsi həmişə dövlətin diqqət mərkəzində olmuş və obyektiv dəyərləndirilmişdir. Öləkə başçısı cənab İlham Əliyevin öz çıxışlarında, elm adamları ilə görüşlərində tariximizin təleyüklü problemləri ilə bağlı irəli sürdüyü fikir və təşəbbüsələr, çağırışlar xalqımızın tarixi inşinin qorunmasında fəal iştirak edərək arxivlərin fəaliyyət və inkişaf istiqamətlərinin müəyyənləşdirilməsində program xarakteri daşıyır. Görkəmli dövlət xadimi, akademik R.Mehdiyevin sözlərində zəngin arxiv materialları, müəmin hüm tarixi qaynaqlar və dərin elmi təhlil lər əsasında qələmə aldığı və ictimai elmlərin inkişaf istiqamətlərini müəyyən edən dərin məzmunlu monoqrafiyalarında irəli sürürlən əsas nəzəri təzislərden biri humanitar və ictimai elmlər sahələrində çalışıyan alımların və tədqiqatçıların, xüsusilə tarixçilərin özəl elmi araşdırılmaları zamanı təhlil və obyektiv tənqid metoduna əsaslanmaqlıdır. Ən azı yüz illik tarixe malik mənbələrinin qədim məxəzələrin, arxiv sənədlərinin araşdırılmasına çağırışdır. Bu çağırışda vətən tarixinin öyrənilməsi və tədqiqində arxiv sənədlərinə əsaslanmanın vacibliyi tədqiqatçıların diqqətinə xüsusi olaraq catdırılır.

mış, əmənin imtiyaz və hüquqlarının təsdiqi üçün istifadə olunmuşdur. Şübhəsiz, klassik dövlətlərdə arxivlər hakimiyət üçün hökmranlıq aləti roluna malik olmasına baxmayaraq, müasir modernləşmiş və tərəqqiyə meyilli demokratik ölkələrdə arxivlər hakimiyət üçün cəmiyyətin inkişaf dinamikasını müəyyən etməyə, onun həyat fəaliyyətinin təmin olunmasında tarixi yaddaş amilindən yeni keyfiyyətdə istifadə olunmasına xidmət edir. Belə qənaəət gəlmək olar ki, müasir texnoloji tərəqqi şəraitində klassik cəmiyyətlərin modernləşmiş sənaye cəmiyyətlərinə çevrilməsi yeni idarəetmə modellərinin yaranmasına, ardıcıl olaraq cəmiyyət və insan üçün arxivin rolunun dəyişməsinə və istənilən sənədin yeni şəraitde tarixi dəvər almasına səbəb olə bilər.

Keçmişlə bağlı biliyə malik olmaq hər bir hakimiyyət üçün vacibdir. Eyni zamanda istənilən hakimiyyətin məhsuldar və mütərəqqi inkişaf mexanizminin müəyyənələşdirilməsində funksionallaşmış biliyin xüsusi əhəmiyyəti vardır. Funksionallaşmış biliyin əldə olunması üçün arxivlərə müraciət olunmalıdır. Bütün cəmiyyətlərdə arxivlər bilik və mədəniyyət mənbələrinin əsası kimi çıxış edir, onlar mövcud olmadan nə biliy əldə etmək, nə mədəniyyəti inkişaf etdirmək, nə də hər hansı bir sistemin normal fəaliyyətini təmin etmək mümkün kündür. Cünki sənədlər qismində müzakirəsi üçün yeni platformaların yaradılmasına xidmət edir.

Kündür. Şəhri Schröder qışından itibarət 1905-ci ilin 15 dekabrında Mədəniyyətin qorunması arxivlərin öhdəsinə düşür. Məhz tarixi keçmişimizlə, bu günümüzlə bağlı informasiyanın daşıyıcısı olan sənədlər bu və ya digər formada cəmiyyətin iqtisadi, siyasi, sosial, elmi, təhsil səviyyəsi, dil mədəniyyəti, mənəvi-əxlaqi dəyərləri barədə məlumatların əldə olunmasında əsas vasitədir. Sənədlər sistemi ənənələri formalaşdırır, dəyərləri sistemləşdirir, intellektual resursları, əxlaq normaları yaradır, cəmiyyətin mədəni inkişafını təmin edir. Cəmiyyətin sosial fəaliyyətinin məhsulu olaraq, sənədlər həm də ictimai münasibətlərin xarakterinə və formalaşmasına təsir edir, onu sürətləndirir və yaxud dayandırır.

Arxiv sənədinin sosial məhiyyəti həm de onun daşıdığı funksiya ilə bila-vasitə əlaqəlidir. Sənəddə əks olunmuş informasiya onun funksiyasını, məqsədli təyinatını müəyyən etməyə imkan verir. Nə qədər ki, sənəddə əks olunmuş informasiya müxtəlif sosial lənilərək çap edilməsinə böyük əmək sərf etmiş, respublikamızda arxiv işinin və arxeoqrafiya elminin təməlində qoymuşlar. Əfsuslar olsun ki, yaranmış tarixi şərait onlara başladıqları şərəfə işi başa çatdırmağa və arxivin müstəqil dövlət təşkilatı kimi formalasdırılmasına

“Arxiv işlərinə gərək çox ciddi fikir verək. Bir tərəfdən ona görə ki, bu, xalqımızın tarixini əks etdirən yeganə mənbədir. İkincisi də ona görə ki, tariximizi təhrif edənlərin qarşısını almaq üçün çox mühüm amildir”.

Heydər ƏLİYEV Ümummilli lider

imkan vermemiştir.

Olkemizde dövlət arxiv işinin əsası Azərbaycan İnqilab Komitəsinin 1920-ci il 6 dekabr tarixli "Vahid dövlət arxiv fondunun təşkil edilməsi və Xalq Məarif Komissarlığı yanında Mərkəzi Dövlət Arxivinin yaradılması haqqında" Dekretlə qoyulmuşdur (Dekretin layihəsi Azərbaycan İnqilab Komitəsinin 6 dekabr tarixli iclasında müzakirə olunaraq iclasın sədri N.Nərimanov tərəfindən təsdiq edilmiş və 15 dekabr tarixində "Kommunist" qəzetində dərc olunmuşdur). Həmin dekret Azərbaycanda əvvəller mövcud olmuş və fəaliyyətdə olan idarə, müəssisə və təşkilatların arxiv fondu sənədlərinin vahid dövlət arxiv fondunun tərkibinə daxil edilməsinin və mühafizə üçün dövlət arxivinə təhvil verilməsinin hüquqi normalarını müəyyən edən ilk sənəd olmuşdur. 1921-ci ilin yanvarından fəaliyyətə başlayan Azərbaycan Mərkəzi İcraiyyə Komitəsi yanında Mərkəzi Dövlət Arxivini Cənubi Qafqazda ilk dövlət arxivini olmuşdur. 1925-ci ildə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Mərkəzi Dövlət Arxivini, 1928-ci ildən respublikamızın şəhər və rayonlarda arxiv büroları yaradılmaqla bu sahədəki fəaliyyətin respublika miqyasında təşkili təmin edilmişdir.

1930-cu ildə Azərbaycan SSR Mərkəzi Arxiv İdarəsinin yaradılması və dövlət arxivləri şəbəkəsinin təkmilləşdirilməsi istiqamətində görülən tədbirlər ölkəmizdə arxiv işinin inkişafında xüsuslu əhəmiyyət kəsb etmişdir. Bu sahədəki fəaliyyətin əlaqələndirilməsi, dövlət nəzarətinin artırılması, sənədlərin toplanması, qaydaya salınması və istifadəsi sahəsində dövlət və idarə arxivləri tərəfindən görülən işlər ölkəmizdə arxiv quruculuğu sahəsində yeni nailiyətlərin əldə olunmasına və milli tariximizin öyrənilməsində əvəzsiz mənbə olan zəngin sənəd bazasının formalşdırmasına xidmət etmişdir.

dirilmasına xidmət etmişdir. 1960-70-ci illərdə ixtisaslaşmış arxivlərin yaradılması, yerlərdə Mərkəzi Dövlət Arxivinin filiallarının təşkili arxivlərin fəaliyyət dairəsinin genişlənməsi nə, netice etibarilə dövlət mühafizəsinə qəbul edilən sənədlərin keyfiyyət və kəmiyyət göstəricilərinin yaxşılaşmasına, sosial fəaliyyətin bütün sahələrində yaranan məzmunca elmi-tarixi və praktiki əhəmiyyətə malik sənədlərin dövlət arxivlərində komplektləşdirilməsinə zəmin yaratmışdır. Həmin illərdə arxivlərin maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi istiqamətində atılan addımlar nəticəsində Mərkəzi Dövlət Arxivləri üçün yeni inzibati bina tikilmiş, mühafizəxanaların həcmi genişləndirilmiş, təchizatı yaxşılaşdırılmış, yeni yaradılan dövlət arxivlərinin filialları uyğunlaşdırılmış binalarla təmin edilmiş, arxiv işində çalışanların təhsil səviyyəsinin artırılması məqsədilə İttifaq məqyaslı və yerli ali təhsil müəssisələrində arxivçi ixtisası üzrə kadrların hazırlanmasına

İxtisaslı üzrə kadrların hazırlanmasına başlanılmışdır. Bunu da xatırladaq ki, həmin illərdə Azərbaycanın arxiv fondu SSRİ dövlət arxiv fondunun tərkib hissəsi idi və onun üzərində mülkiyyət hüququ İttifaq hökumətinə məxsus olmuşdur.

şəhərərin təmənuqquşu qənimət şəhəri idi. Müstəqillik illərində ümummilli lider Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərlik etməyə başlaması ilə ölkənin bütün sahələrində durğunluq aradan qaldırıldı, iqtisadiyyatda, xarici siyasetdə, sosial sahədə, dövlət orqanlarının fealiyyətində əsaslı dönüş və inkişaf başladı. Məhz ümummilli liderin tapşırığı ilə dövlət idarəetmə sisteminin əsas atri-butlarından olan arxiv işinin tənzimlənməsi məqsədilə yeni qanunvericilik aktının hazırlanmasına start verildi. Uzun müddət arxiv sahəsinə rəhbərlik etmiş, görkəmli tarixçi-arxivçi alim Ataxan Paşayevin rəhberliyi ilə gərgin və səmərəli iş aparıldıqdan sonra hazırlanan "Milli arxiv fondu haqqında" Qanunun layihəsi Milli Məclisdə geniş müzakirələrdən sonra 1999-cu il iyunun 22-də Prezident Heydər Əliyev tərəfindən imzalandı. 1999-cu ilin iyul ayının 27-də ölkə Prezidentinin "Milli arxiv fondu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi haqqında" Fərmanı ilə təsdiq olundu. Fərmandan Qanundan irəli gələn vəzifələrin icrası üçün Nazirlər Kabinetinin, digər icra strukturlarının qarşısına konkret vəzifələr qoyulurdu. Qanun respublikamızda arxiv quruculuğunun gələcək istiqamətlərini və dövrün tələblərinə uyğun inkişaf strategiyasını müəyyənləşdirdi. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetin Qanundan irəli gələn vəzifələ-

Ümummilli lider.

Şübhəsiz, "Milli arxiv fondu haqqında" Qanunun qəbul edilməsi respublikamızın dövlət arxivlərinə yeni sənədlərin intensiv şəkildə cəmləşdirilməsi onlardan sosial-iqtisadi, elmi, mədən məqsədlər üçün istifadə işinə geniş imkanlar yaradırdı. Bununla belə, həmin illərdə dövlət arxivlərinin maddi-texnik təchizatının yaxşılaşdırılmasına, arxiv binalarının yenidən qurulmasına ciddi ehtiyac duyulurdu. Ümummilli lide Heydər Əliyevin 2002-ci il 2 dekabr tarixində imzaladığı "Azerbaycan Respublikasında arxiv işinin təkmilləşdirilməsi haqqında" Fərmanın bu sahədə mövcud olan problemlərin aradan qalıdırılmasında xüsusi əhəmiyyəti oldu. Fərmandan arxiv sənədlərinin dövlət haqqimiyəti orqanlarının, idarə və müəssisələrin informasiyaya olan tələbatının ödənilməsində, respublikamızın və xarici ölkələrin alımları tərəfindən elmi tədqiqatların aparılmasında, monoqrafiya və dərsliklərin yazılmamasında, radio-televisiya verilişlərinin hazırlanmasında, yerli və xarici ölkə vətəndaşlarının sosial hüquqlarının təmin edilməsində müstəsna əhəmiyyəti bir daha vurğulandı. Eyni zamanda arxiv xidmətinin statusu və strukturunun yenidən qurulmasının və maddi-texniki təchizatının müasir standartlara uyğun modernləşdirilməsinin vacib olduğu qeyd edildi.

"Azerbaycan Respublikasında arxiv işinin təkmilləşdirilməsi haqqında" Fərmanın ölkəmizdə dövlət arxiv xidmətinin statusu və strukturunun müstəqil Azerbaycan Respublikasında gedən dövlət quruluğu işinin tələblərinə uyğunlaşdırılmasında, habelə dövlət arxiv xidməti təşkilatlarının fəaliyyətlərinin yenidən qurulmasında müstəsna əhəmiyyəti oldu. Həmin Fərmandan Azerbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinə, Rəsədli Arxiv Fondu işinə həqiqi

yanında Baş Arxiv İdarəsinin bazasında mərkəzi icra hakimiyəti orqanı hüquqi statusunda Azərbaycan Respublikasının Milli Arxiv İdarəsi yaradıldı. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2003-cü il 27 sentyabr tarixli 934-nömrəli Fərmanı ilə "Azərbaycan Respublikasının Milli Arxiv İdarəsi haqqında" Əsasname təsdiq edildi. Əsasname mədə Milli Arxiv İdarəsinin vəzifələrinin funksiyaları, səlahiyyətləri müəyyən edilmiş, dövlətin arxiv siyasetinin formalaşdırılması və həyata keçirilməsinə də Milli Arxiv İdarəsinin iştirakı məsələləri əks olunmuşdur.

Azərbaycan Respublikası Nazirət

Kabinetinin 2004-cü il 16 fevral tarixi Qərarı ilə "Arxiv xidməti təşkilatlarının maddi-texniki təchizatının yaxşılaşdırılması, arxiv xidmətinin lazımi binalarla təmin olunması, mövcud arxiv binalarında təmir və bərpa işlərinin aparılması, arxiv işçilərinin sosial vəziyyətinin yaxşılaşdırılması üzrə Program" təsdiq olundu. Dövlət arxivləri üçün istifadəyə verilən yeni binanın açılışında ulu öndərin siyasi varisi və layiqli davamçısı möhtərəm Prezident cənab İlham Əliyevin iştirakı bu sahənin dövletin daimi diqqətində olmasını bir daha sübut etdi. Gəncə və Şəki kimi tarixi şəhərlərimizdə yeni arxiv binalarının tikilməsi həmin şəhərlərin və onların əhatəsində olan 10 rayonun arxiv fondu sənədləri

Bu gün respublikamızda 6 dövlət arxiv, Dövlət Arxivinin 15 filialı, 57 rayon (şəhər) dövlət arxiv fəaliyyət göstərir. Dövlət arxivlərinde yüz milyonlarla qiyamətli sənəd mühafizə olunur. Arxivlərin qarşısında duran vəzifələrin məzmununda keyfiyyətə dəyişilmişdir. İndi dövlət arxivləri milli-mənəvi dəyərlərin qorunmasına, ictimai fikrin, milli şürurun, vətəndaş cəmiyyətinin formallaşmasına mədəniyyətin tərəqqisinə, hüquqi dövlət quruculuğuna böyük töhfələr verən sosial institutlara, peşəkar kadrların işlədiyi elmi-tədqiqat təşkilatlarına çevrilmişdir. Bu gün dövlət arxivlərinin böyük hissəsi sənədlərin saxlanılması üçün zəruri şəraitə malik binalarda yerləşir, elmi-tədqiqat xarakterli materiallar hazırlanır, arxiv sənədlərindən elmin, mədəniyyətin, iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrinin inkişafında geniş istifadə edilir. Arxivlər vətəndaşların sosial hüquqlarının müdafiəsini təmin edir, idarəcilik qərarlarının qəbul edilməs üçün zəruri retrospektiv məlumatları dövlət orqanlarına ötürür, cəmiyyətin sənədlər əsasında maarifləndirilməsi ilə bağlı mədəni tədbirlər həyata keçirir, insanların keçmişlə bağlı biliklərinin əldə edilməsinə bilavasitə xidmət edir, habelə dövlətin rəsmi sənədlərinin mü

hafızesini təmin etməklə zəngin informasiya resurslarını formalasdırır.

Dövlət arxiv xidməti təşkilatları mədəni tariximizin daşıyıcısı olan Milli Arxiv Fondu sənədlərinin etibarlı mühafizəsini həyata keçirir. Milli Arxiv Fondu xalqımızın maddi və mənəvi həyatını əks etdirən, tarixi, elmi, iqtisadi, siyasi, bərləri, diplomatik korpusların nümayəndələri ilə görüşlərində və digər tədbirlərdə ləntə alınmış kino-foto-fono sənədlər, o cümlədən görkəmli dövlət, elm, mədəniyyət, incəsənət xadimlərinin yüzlərlə şəxsi fondları daxildir.

sosial və mədəni dəyəri olan, Azərbaycan xalqının mədəni irlisinin ayrılmaz hissəsi hesab edilən sənədlərin məcmusudur. Ötən illərdə cəmiyyətin sosial-iqtisadi və siyasi sistemində baş verən dəyişikliklər, şübhəsiz Milli Arxiv Fondu sənədlərinin kəmiyyət və keyfiyyət xarakteristikasında əsaslı dəyişikliyə səbəb olmuşdur. Azərbaycan Respublikasının konstitusiya quruluşunun dəyişməsi, iqtisadi islahatlarla bağlı müəssisələrin mülkiyyət formasının dəyişməsi, yenilərin yaranması, bir qismiñin ləğv olunması Milli Arxiv Fondu xaxıl olan sənədlərin kəmiyyət baxımdan həcminin artmasına səbəb olduğu kimi, həm də onun məzmun etibarilə kefiyyətinin yaxşılaşmasına təsirsiz ötüşməmişdir. Hazırda dövlət arxivlərində mühafizə olunan Milli Arxiv Fondu sənədlərinin strukturunda idarəcilik sənədlərinin həcmi təxminən 75% təşkil edir, qalan 25%-i isə elmi-texniki, şəxsi mənşəli, kino, foto və fono sənədlərdir. Başqa sözlə, Milli Arxiv Fondu sənədlərinin tərkibinin əsas hissəsi idarəetmə prosesində yaranan sənədlərdən formalaşır. Bu növ sənədlərin tarixi-ictimai əhəmiyyəti həm də onların sosial həyatdakı fakt və hadisələri tam və dolğun əks etdirməsi ilə ölçülür. Dövlət arxivləri cəmiyyətin inkişaf dinamikasının çoxşaxəli və konsentrasiya olunmuş şəkildə idarəcilik sənədlərində əks olunmasını nəzəre alaraq onların daimi dövlət mühafizəsinə qəbuluna xüsusi diqqət verir. İdarəcilik sənədlərinin tərkibinə cəmiyyətin inkişafına yönələn, ona nail olmasını təmin edən, əldə olunmuş nailiyyətlərin uçotunu aparan, yeni vəzifələri müəyyən edən, iqtisadi, siyasi, hüquqi, mədəni münasibətlər sistemini formalaşdırıı sənədlər kompleksi daxil edilir. Təşkilati-hüquqi formasından və informasiyanın verilməsi üsulundan, daşıyıcının növündən asılı olmayaraq hüquqi şəxslərin fəaliyyəti nəticəsində yaranan sənədlər onun sənəd fondunu formalaşdırır. Lakin Milli Arxiv Fondu tərkibinə idarəetmə prosesində yaranan bütün növ sənədlər deyil, onun arxiv fonduna aid olan elmi, tarixi və praktiki əhəmiyyətə malik olan hissəsi daxil edilir.

dırılmasında əsas mənbə rolunu oynayır. Bu baxımdan Milli Arxiv Fondu dövlətin digər informasiya resurslarından (statistik, hüquqi, emlak) universallığı ilə seçilir, informasiyanın zənginliyi və əhatə dairəsinin genişliyi ilə daha da aktuallaşır. Dövlətin bu zəngin informasiya resursunun mühafizəsi kimi şərəfli və məsuliyyətli işi dövlət arxivləri həyata keçirirlər. Dövlət arxivləri ilə ya-naşı, Milli Arxiv Fondu sənədlərinin bir hissəsini kitabxanalar, müzeylər, ölkəmizin güc strukturları, xarici siyaset üzrə formallaşmış təşkilatlar, eləcə də Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının müəyyən etdiyi elmi-tədqiqat müəssisələri də mühafizə edirlər.

fonosənəddən istifadə edilmişdir. Dövlət arxivləri hər il on minlərlə Azərbaycan və xarici ölkə vətəndaşlarından daxil olan sosial-hüquq xarakterli sorğuları icra etməklə onların qanuni hüquq və maraqlarının təmin olunmasında iştirak edir, əhalinin keçmişlə bağlı informasiyaya olan tələbatını ödəyirler. Hazırda dövlət arxivlərində dövlət orqanlarına, tədqiqatçılara, vətəndaşlara göstərilən arxiv xidmətlərinin müasir texnologiyaların imkanlarından istifadə olunmaqla həyata keçirilməsi üçün tədbirlər görülür. Milli Arxiv Fondu sənədlərinin vahid elektron məlumat bazası yaradılır, elektron arxiv məlumat sistemi, elektron ucot və he-

Azərbaycan dövlət arxivləri hər il yüzlərlə yeni arxiv fondu, yüz minlərlə kağız, foto, kino, fono sənədi daimi dövlət mühafizəsinə qəbul edir, onların dövlət qeydiyyatını, elmi təsvirini aparır, elmi-tarixi və əməli əhəmiyyətini müəyyən edərək Milli Arxiv Fondu na daxil edir. Hazırda respublikamızın dövlət arxiv xidməti təşkilatlarında 300 məlumat sistemi, elektron uçot və hesabatlılıq təmin edilir, sahə ilə əlaqəli innovativ layihələrin tətbiqi stimullaşdırılır. Qeyd olunan tədbirlər Milli Arxiv Fondu sənədlərinin dövlət uçotu və qeydiyyatı, informasiya-axtarışı və inzibati-idarəetmə sisteminin səmərəliliyinin artmasına, bu sahədə şəffaflığa və vətəndaş məmənunluğuna nail olmasına yönəldilmişdir.

vəllərində Rusiya imperiyasının yerli dövlət idarələrində yaranan Azərbaycanın siyasi, iqtisadi, mədəni, həyatından bəhs edən sənədlər, tarixi "Gülüstən", "Türkmənçay" müqavilələrinin nüsxələri, təhsil, səhiyyə sahələrində aparılan işlər, neft sənayesi, şəhərsalma, faydalı qazıntı məhsullarının kəşfi, milli zəmində baş vermiş münaqışlər, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Hökumətinin, parlamentin, ayri-ayri nazirliklərin fəaliyyətinə dair qiymətli sənədlər, deportasiya, soyqırım tarixləri ilə bağlı komissiyaların sənədləri, Azərbaycan-

Əsgər RƏSULOV,
Azərbaycan Respublikası
Milli Arxiv İdarəsinin rəisi,
filologiya elmləri doktoru, professor,
Həsən HƏSƏNOV,
idarənin rəis müavini.

